

# ПОДУНАВКА.



№ 20.

У Суботу 15. Мая

1843.

## ПОДУНАВКА.

Полетела Подунавка вила,  
 Полетела у неделю младу,  
 Пре зорице и пре бела дацка,  
 Полетела са дунава ладна  
 Преко града Београда горда.  
 Кадъ е была на врачару славномъ,  
 По врачару лети и облеће,  
 Докъ е нѣга трипутъ прелећела,  
 Докъ е себи место изабрала,  
 Изъ грла се бела насмејала,  
 Витка крила онда е савила,  
 На врачаръ се спустила съ высина,  
 Беломъ ногомъ на землю е стала,  
 А рукама венце доватила,  
 Па е онда песму удесила:  
 „Ой Србию одъ старина славна!  
 Весели се съ твои соколови;  
 Надъ тобомъ е сунце обасјало,  
 Изъ тебе е таму изагнало,  
 Сво насилъ и неправду горку.  
 И вы брда и долине красне  
 Са пастир'ма песме удешайте;  
 Поточићи са извори ладни  
 Одзива ми по горама дайте,  
 Хвалу Богу сложке удешайте;  
 Нестало е земальскога врага  
 И паклене породице клете,  
 Што е вашу славу помрачала  
 И гњавила слободу обштинску,  
 Што е ваша добра отнимала  
 И цепове свое напуњала,  
 Съ ваши леђа рите скидајући,  
 У туђинству добра куповала.  
 И вы кости Србски праотаца  
 И гробови Србски витезова  
 Не стеньте и не тужте више:  
 Србию е сунце обасјало.

Слободомъ е орабрило лепо  
 И народномъ укрепило правдомъ;  
 Уставъ шта е, то Србинъ познае,  
 Па проклињъ године тиранства  
 И грози се самовластне владе.  
 Све е време са собомъ донело  
 И у томе духъ се пробудио  
 И слободу опетъ васкресао.  
 Ой Србине! весела ти майка,  
 Весели се, слободу уживай,  
 И негледай што незналацъ каже,  
 Полудивљьимъ што тебе назива,  
 Кадъ онъ незна што беседе люди:  
 Полудивљьий есте овај народъ,  
 Кои тегли ярамъ у сужанству,  
 За слободу што ништа незнаде,  
 Али народъ, што Уставъ познае,  
 И слободу искупиоу кровлю,  
 Ние дивљьий, већъ озаренъ светомъ,  
 Лепимъ светомъ истине и правде.  
 Ой Србине! милый побратиме!  
 За временомъ у напредакъ ступай,  
 Што е было, да т' не стигне више,  
 Па неслушай отровна створеня,  
 Съ права пута што б' те уклонило,  
 Изъ руку ти владу отргнуло.  
 Садъ си позн'о добротворе твое,  
 А познаешъ кровіе старе,  
 Оне држи што ти права бране,  
 Оне чувай, кои за те маре  
 И за твою капу сиротиньску  
 И за твой уморена леђа.  
 Ой Србине, славный роде старый!  
 Де погледай по Србин снажной,  
 Како се е данасъ помладила,  
 На ново се свету изродила;  
 Еръ сынъ ЋОРЋА, бранителя твога,  
 И войводе незаборављьна,  
 Земљомъ влада е съ тобомъ управля.



Надъ нѣмъ лебди душа блажевога,  
 Блаженога великога ЋОРЂА  
 Што избави землю одъ сужанства;  
 Она лебди надъ юначкимъ сыномъ,  
 Надъ юначкимъ сыномъ АЛЕКСАНДРОМЪ,  
 Па га светла добру напућуе  
 И совѣта она нѣму дае,  
 Да ти буде и отаць и майка,  
 Да те чува и одъ зала брани.  
 Ето теби огрејна сунца;  
 Докъ синъ ЋОРЂА тобомъ господари,  
 Ты се не бой врага никаквога.“

Кадъ е вила песму окончала,  
 Узе венце у обадве руке.  
 Ману крилма на обадве стране  
 Ка дунаву тио полећела,  
 Изъ грѣоца бела поћвнула:  
 „Я самъ млада Подунавка вила,  
 На врачару я самъ изгрнула  
 Изъ таме самъ свету васкрнула,  
 Кадъ е Вучићъ Уставъ васкрнула,  
 И слободу Србству повратио.  
 Одъ Бога му здрављ и веселъ,  
 Што е мене избавио таме.“

А. Н.

## РАСПОЗНАВАНЪ ЗЕМАЛЯ И НАРОДА.

(Конаць)

Кадъ се свете ове кнѣге изуче, ступа  
 ученикъ у занимањ практическо собствены  
 послова. Ово се предузимањ састои у худо-  
 жеству реторическомъ, коимъ се морална буди  
 каква мысао у форми какве приповедке из-  
 плета. Кадъ е већъ ученикъ знањ себи до-  
 бавио да Венчане писати може, онда очекуе  
 време испита, кое еданпутъ у години бива, на  
 кое се онъ у найближу провинцијалну главну  
 варошь опреми. У свакој поглавитой провин-  
 цијалной вароши опредѣлено е за ученике, кои  
 испитъ учинити желе с' првымъ степенемъ,  
 особито зданіе, кое е свудъ у округъ обзидано.  
 У средини дворишта лежи домъ испита-  
 теля, а около овогъ у разнымъ оддѣленіама  
 многе су мале кућице особитомъ справомъ на-  
 чинѣне. Сваку ову кућицу разделюе ходникъ  
 с' когъ су обадве стране неке собицице тако  
 велике, да еданъ единый человекъ и то, не де-  
 бео, унутра као у рупици места има.

На опредѣленный данъ испита дођу прво  
 испытатели сви заедно, кои испитавајуће у  
 нутра къ себи пуштаю, и свакогъ улазећегъ  
 на прагу найстрожіе визитираю. Ученикъ ни  
 еданъ несме кнѣгу или рукопись какавъ, да  
 ни найманый комадъ написане хартице са со-  
 бомъ, окромъ судића с' тушомъ, четкице и ко-  
 мада беле хартиѣ, понети; к' томе му се јошть  
 и средства препитанія допусте, еръ онъ за 24  
 сата у оной собици стои. Кадъ већъ сви  
 кои испитъ положити желе, унутра уђу, онда  
 се заключаю капиѣ, шта више и запечате се,  
 и к' томе јошть стража и съ поля и изнутра  
 постави се. Садъ се ученици одъ испытате-  
 ля у оне кућице разреде и у собице се уве-  
 ду, гди по две дасчице, едну за седењ а  
 другу у место стола нађу. Кадъ се овако уч-  
 еници разреде, отворе испытатели у пуной  
 скупщини еданъ пакетъ, у комъ морално-поу-  
 чительный смысао нађу, кои имъ садъ за тему  
 (задатакъ) Венчанъ буде. Овай се задатакъ  
 свуда по кућицама онымъ разнесе, кое се од-  
 ма забраве, запечате и стража се предъ вра-  
 та мете. Све ове строге мере јошть нису не-  
 валяломъ правленію Хинескомъ довольне, дабы  
 дакле испытательима сваку прилику пристра-  
 стія одузели, добіе свакий ученикъ листъ хар-  
 тиѣ, на коегъ едномъ краю свое фамилярно име  
 напише, и ово затимъ запечати. На овомъ  
 листу спише онъ свой Венчанъ, кои се подне-  
 се преписивательима, и ови га на чисто пре-  
 пишу, па текъ онда онако чисто исписане до-  
 бію испытателя. Ови ѿ прочитаю, и кадъ ѿ  
 за добре нађу, узму подлинникъ, и край онај,  
 гди е учениково име написано, разпечате, па  
 когъ е ученика име онде назначено, тай до-  
 біе степенъ. Овде се дабогме само по себи  
 разуме, да поредъ сви строги уредба ови о-  
 петъ нѣ безъ никакве преваре. Богати люди  
 подкупе такова лица, кои су те Венчане на-  
 писати вешти, пакъ се побрину за нѣи, те са  
 нѣнимъ сыновима у еданъ затворъ доспеду.  
 Овде подмићеный да ученику састављѣнъ за-  
 датакъ, овай га препише, и као свой собствен-  
 ный поднесе. Я самъ познавао едного Хинез-  
 ца, кои е до 10 пута на испитъ ишао, и нѣн-



ма десеторици степенъ учености прибавіо, а себи ние могао ни еданпуть. Къ достиженю степеня овогъ не принадлежи само наука, но и срећа; испиту предстану 5 — 6 и 7000. людіи, а празны места нема више одъ 100 — 200. Одъ овы изберу они по уредби своіой подпуно число, а остале, коима є напредъ већъ пре суда изречена, онако пропусте.

Они, кои испитъ савршили нису, могу се после три године опетъ за овај пріавити, еръ слѣдуюће се године испитъ само за другій степенъ, а друге год. за трећій држи. При овомъ примѣтити валя, да испитъ другогъ и трећегъ степеня не быва у главной провинціальной вароши, но у Пекингу; ови се испити такођеръ у саставляню Венчана састое; само што се одъ испытываюћи већій основъ у мыслима и течіемъ стилу изискуе. Многи си ромаси сва средства своя на то сакупе, да быд' само изъ дальнѣ ове провинціе у Пекингъ на испитъ отишли, кои кадъ свршити не змогу, врате се као убіени натрагъ, и често су принуђени одъ милостынѣ живити. А. Ч.

## ПРАВИТЕЛСТВО У ПРУСКОЙ.

(Изъ Балбіа)

У Пруской є правителство монархіиско, и надъ нѣме стои краль кои неограничено влада, будући да нема никаквы общти земальски чинова, него само провинціалны. Ови провинціални чиновни већегъ участія у законотворству немаю, осимъ што се савѣтую о предлозима закона, и то само оны, кои се єдне провинціе тичу. Свака провинція има особитый законъ, кои форму и границе чиновне свезе опредѣлюе. У Пруской су тройки провинціални чиновни, т. є. посланици племства, варошій и остале земльодержаца; напротивъ у другима долази іошть єданъ четвртый чинъ, т. є. чиновна господа и медиатизирати кнезови\*) и грофови, кои онда првый чинъ саставляю. Предсѣдателя у провинціалнимъ саборима, кои є у карактеру земальскогъ маршала, такођеръ и нѣговогъ мѣстозаступника наименуе краль изъ членова првога чина. Кральв-

(\* Медиатизирати кнезови зову се они кнезови, кои као непосредствени државни чиновни са своимъ поданицима подпадаю врховной власти бакове велике државе. У.

скій земальскій комисаръ свагда отвори и заключи саборъ сваке провинціе. Збогъ Нѣмачки провинція: Бранденбургъ, Померанска, Шлезка, Саксонска, Вестфалска и Райнска, краль є членъ Нѣмачке свезе; такођеръ и заєдно са царомъ Рускимъ и Аустрійскимъ покровитель републике Краковске.

## КНЪИЖЕВНА ИЗВѢСТІЯ.

Всеобща Географія, за дѣцата. Преведи отъ Русскій языкъ Иванъ А. Богоевъ. Бѣльградъ. Въ Княжеско-Сърбскѣмъ Типографіи. 1843. На 8-ми 421 стр.

Данасъ се у своію Славенски народа особита књижевна радиность показуе, какове пре неколико година ние видити было. Овоме заръ времена позыву и у просвѣщенію найзаднѣ Славени — Бугари — одзваше се: и тако се садъ многи млади врстни таленти благу и изображенію рода свога жертвую. Међу овима заиста не последнѣ мѣсто заступа Г. Богоевъ. Онъ, рођеный Бугаринъ, учеби се у Одеси превео є съ Рускога езика горе споменуту кнѣигу, да снароднике свое са земльописомъ, као поглавитымъ темелѣмъ свакога знаня, упозна. Нѣгова є намѣра похвале достойна, и заслужуе сваку рукопомоћъ. Мы неможемо ино учинити, него споменуто дѣло свакоме Србину, коме развитакъ Славенске литературы на срцу лежи, найболъ препоручити. Сѣтимо се онога времена, кадъ є Србско кнѣижество на томъ степену было, на комъ є данасъ Бугарско, сѣтимо се оногъ доба, кадъ су Србљи у томъ станю были, у комъ се данасъ браћа наша Бугари находе, опоменимо се, како смо мы онда помоћи и участія изгледали и заръ добыляли: па ћемо радо и свесрдно сваку спомоћну жертву принети. Ко ме ћемо помоћи, него брату своме. А има ли за слабо човеческо срце већегъ задовольства, него кадъ брату у помоћи быти може? Овде пакъ ништа се нетражи, него да свакій одъ насъ гореречену кнѣигу купи, у којой ће доста льпога наћи, и, ако ништа, баремъ ће научити Бугар-



ско нарѣчіе, ерѣ е Г. писатель (изузимаюћи ижеко нужне указавше се русизме, кои се ласно увидити даю) сасвимъ народно употребіо; а и то спада међу она Славенска нарѣчія, коя, по духу данашнѣ узаимности Славенске, свакій литераторъ когъ му драго Славенскогъ колъна знати мора. Мы пакъ Бугарско нарѣчіе тимъ више дужни смо знати, ерѣ е на нѣму основанъ нашъ црквеный языкъ, и овай, како учени филолози пишу, управо изъ нѣга извире.

У.

### ОДЪ СВАЧЕГА ПО НѢШТО.

У Енглежкой пронашла се една машина, коя паръ чарапа за по сата лепше и болъ, него никакавъ плетіоць, оплете. Кодъ нѣ треба само еданъ посленикъ да буде, и да надгледа да конци уредно иду. Машину ову вода тера, пакъ кадъ е ніоле посленикъ овай вештъ, може и по две машине такове управляти.

Некій Меноти у Паризу изнашао е такавъ сапунъ, кои сваку матерію одъ воде храни. Киша кадъ на овакову пада, бежи съ нѣ доле, безъ да е пробіе, нити фарбу и свѣтлоу изгуби. Сапунъ тай само онда то дѣйствуе, кадъ се у врухой води разягли, и матеріе се ове у нхой повкасе.

### ОБЗИРЪ НА ПРОШЛОСТЬ.

14 Мая 743 падне Власта у крвавой битки, а съ нбомъ и седмогодишня влада Амазонака у Ческой. После смрти Кральице Либуше, Власта, кою су и Валаскомъ звали, ние рада была да престолъ у мужке руке дође; зато скупи око себе велико дружество дѣвояка, кое су се по тадашнѣмъ обычаю іошть изъ малена у граду Либуси у ященю, рваню, мачваню и другимъ ратнимъ пословима обучавале, па онда съ тимъ дѣвоякама Пржемисла, Либушиногъ мужа, у тврдини Вишеграду обсъдне; но кадъ тврдинѣ освоити немогше, недалеко на одной клисури сазидаю себи градъ, и назову га Дѣвиць (дѣвояка, дѣво-

ичкій градъ). Многи су на овай градъ съ войскомъ ударали, ал' су се женске свагда тако чврсто држале, да су врло мало одъ оны, кои су юришили, едва живи одтуда измидали. Одъ то доба нико се ние смѣо дигнути противъ овы витежкия, и оне већ владу надъ томъ земљомъ себи привуку. Многи су преваромъ домамѣни, као своевольна жертва, у руке лютиямъ овиямъ непріятельцама падали. Међу тима было е и богатъ некій племићъ, по имену Стирадъ, лютый гонитель ньювъ и заклетый непріятель. Сарка, najlepша една Амазонка, да се за руке и ноге узъ растъ еданъ везати, а одну малу чету нареди, да се на близу у шуми сакрые; и ловачкій рогъ и чашу съ медлякомъ морали су поредъ нѣ метнути. Кадъ Стирадъ у шуму у ловъ дође, и Сарку опази, смилуе се на ню, и особито му се разжали, кадъ притворница са сузама стане говорити, да е ктела изъ Дѣвица побећи, па да бы зато на томъ дрвету стреляна была, да ние долазакъ нѣговъ крвице те разтерао. Кадъ одрешена буде, да она Стираду чашу (у кою е іошть пре нешто помешала, одъ чега се човекъ мора тврдо успавати), те се овай напие. На еданпуть сакрывена чета изкочи, пратию Стирадову потуче; а нѣга тако обманутогъ зароби, и у градъ одвуче, гди у горкимъ мукама и душу изпусти. — Али крвава ова дѣла нису могла неосвѣтена остати. Исто тако преваромъ Пржемисль Власти дође главе. Онъ іой поручи, да ю као кћерь свою люби, и да е радъ збогъ дубоке старости оставити се владарства, и у пређашній свой польскій животъ вратити се; но да нхой (Власти) Вишеградъ предати жели. Она се превари, и дође сама у замку. Пошлѣ наиболъ свое другарице напредъ, но ове на части одной буду похватане. Кадъ іой жалостанъ тай гласъ стигне, жеднећи за осветомъ са мало свои, кое су іой іошть заостале, учини юришь на Пржемисла, и тако у битки горереченогъ дана падне. Тѣло нѣно остане несаранѣно дивльимъ звѣровима на рану.